

3

Litomyšl

1505/06 – Pavel z Meziříčí (od r. 1516 používá podpis Pavel Olivetský z Olivetu) – do roku 1531

Do roku 1518 jediné místo s tisky Jednoty bratrské

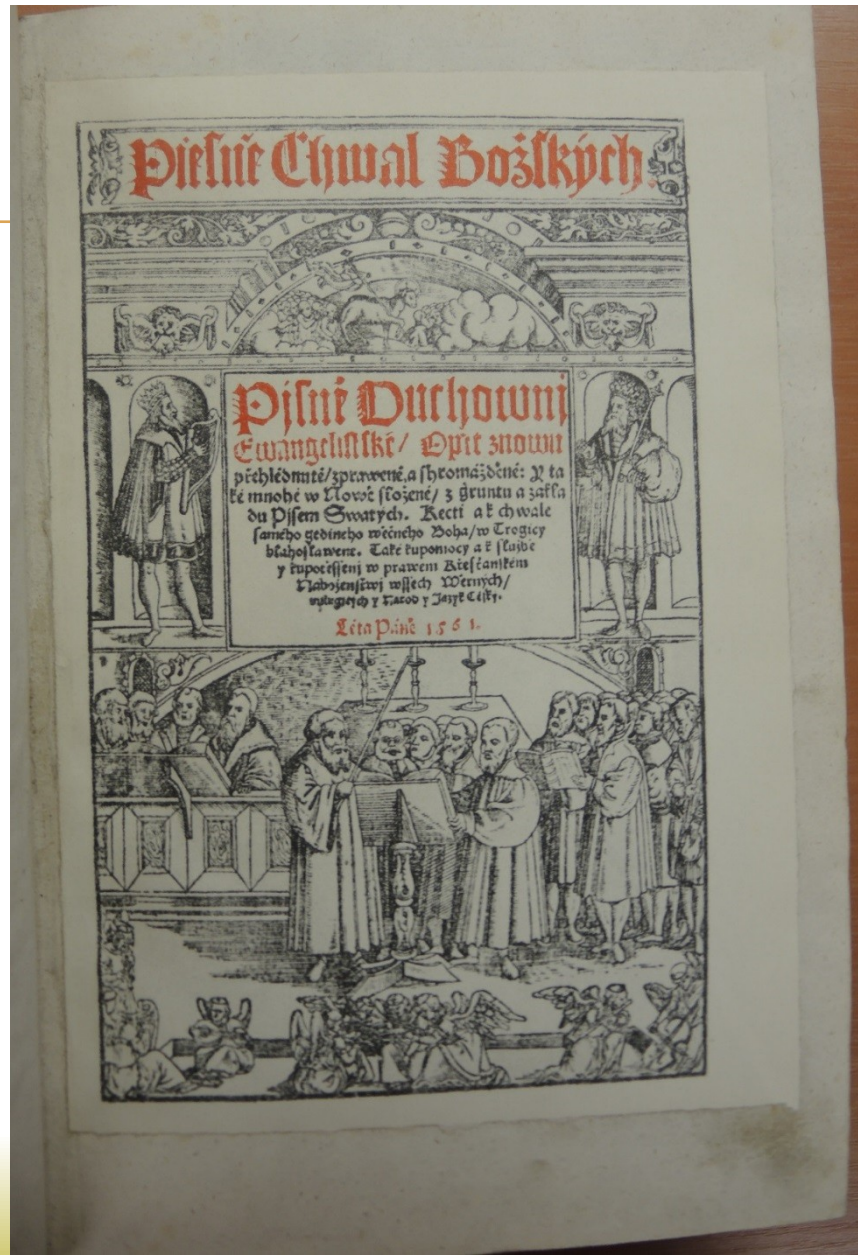
1534-1545 zeť Alexandr Oujezdecký (1549 odešel do Polska),
1565 doložen 1 tisk v Litomyšli – držel Olivetského
tiskařskou tradici

1580 tiskárnu kupuje Ondřej Graudens – postupně opouští
bratrskou tradici, tiskne jezuitské polemiky

Litomyšl- A. Oujezdský

Šamotuly – A. Oujezdský

Šamotuly- A. Oujezdský

o Pracovním Životu Pána Krysta:

Boží bázně/watowal se hěj chů
šazně/y wšseluť zle twarnosti/
žiw gja swatě y wštednosti.

¶ Tež owotce tady Boží/ škrze
něj se milost množj / pokam za
hějchj úně/dary Bohu obětuje

¶ Ty gimiz Báh nepohyda/ ale
mle zachutnawj/w bolestnem šz
dece štraucenj/w práci w postu y

w kwylenj. ¶ A Syly swe žmu
žlōstj/pokory trpěliwosti/w do
browolněm wždy neseň / kažně

az do wšmecnj. ¶ Toť prawě
da Stamu žiweho/nerukau wčine
něho/w žiwotu wnitřim žewni

tnimj / škwj se rozličnym wne
nšm. ¶ Maudrošti Boží pře
dwně/zdarčiw rozličnych šlože
ně / powšslech Božjch wywole
nych/w gednu bromadu šines
nych.

¶ Wnězj slawa Boží s
škapila/přediwně ho naplnila/š
čelešněmu přebýwanj/s lidm w
gegich obcowanj.

¶ Doněbož
dy se zbíhali/š počtě Boží wšs
tini Swatj/ tu z Božjho šmilo
wanj/nabywali požehnanj.

¶ Ži
wota rodu nowe° / w podobnoš
obrazu geho/wššj swatosti y mi
lošti/š naděgi wěcně radosti.

¶ Budižj tobě Bože chwála
žej tnam přišla swatá prawda/
žiwota špasy redně° / Krysta šlo
wěla noweho. ¶ Kryste tač
wnás přebýwati/nám w sobě přj
bytel dāti/š gšauce s tebau w ge
dnotě/špaseni šme wt wěm žiw
tě. Amen.

Chwalmež Oece nebešeho. C ij

A

Wsta š Uebi nowá
žiwj/od Boha špa
jenj daná/gestj K y
štus w swem žiwos
tě/kterjz to wšel w

romto Swětě. ¶ Genj se kaže
w swatěm Ctenj/wšsem lidem š
gich ošwecnj/ aby poznali cestj
šwe/žej Božjm negšau podobně.

¶ W wěly se odněho/wšsemu což
chce Otec geho / w Naděgi tež
lybeznošti/ powštawali š sprawe
dnošti. ¶ Oni se Boha wždy

přjderžel/wšle geho neopušštelj
y wrom šdyz mu dobře čimj/ ta
kě šdyz gej bez winy žbil. ¶ Pln

gja geho milowanj/ wjry bázně
do wššanj/ dachem wraucym šna
žně ho čul/šedem wšty škurtem

šlawil. ¶ Wššeko čynil w ge°
gměnu/modlitby pšstj y pokšonu
bdě w každem škurty y wšlowě/
byť wšše bylo š Boží šlawě.

¶ Šody Boží držel šlawně/ s za
šrupy chodjwal naně/ dary Bo
žu přanášge/gimj bližnj našy cu
ge. ¶ Jážj radně milowal šebe

tač tež y wššeky bližnj šwe/ šle°
přimich nenawidel/w dobrém ge
wzdešati hledeť. ¶ Wrom Star

ššim swým byl poddanj/gša Pá
Nštr došonalj/ pro gegich ne w
melošti/ neodgimal odnich gich
cti. ¶ Pro tač welškau pobož
noštr/štrpě odmnobych nelšboštr

posmšch y wšřahnj/tauhawych
pššimj žpšwanj. ¶ Štezy Boha
bogjčimj/a gej wždy milugjčimj

chowal se hined od dětimšj wj/pš
žen byl žlych rowary šštwj.

¶ Poddan byl mocy bezbožně/š

D iij.

wjwal swobody šwe/wššej gim
dal což bylo gegich/ wchazj wal
před žlošti gich. ¶ Pro wšli

Boží wšše trpěl/wrom pokogně
tšse se měl/pomšty šakona neble
dal/šprawednošť swau opaušštj
wal. ¶ Žiwot swáj šuprac

wanj/wydwawal bližnim š šlawe
nj/žiwotšim gegich proššwal/
šam wšwem nedošatek mšwal.

¶ Šadněho žlym ne wražel/ š hně
wu ničimjz nepopauzel/ přjkl ad
byť wššeho dobreho/ křemjz w

žbužowal každeho. ¶ Čistoty
pšně ostšjhal/šle žlošti nešplo
žowal/ přajen byl wššech žlych

žwarnošti/wwodilštud swau w
žnošti. ¶ W Swětššej wěcy se ne
dawal/ bohymšly žiwot milo
wal/ bez tělešnych pečowanj/pš

len gša Bohu šlawenj. ¶ Swau
pracy š šatkať se žiwil/čyžžo
sobě nešobil/ pod žadnau swau

šprawednošti/wšleš chudym eš
milošti. ¶ W žtoho což š šluže
bnošti/dawano bylo žmilošti/ne

rad toho šam wjwal/ni pokladu
šhromážbowal. ¶ Prawdě wy
dawal šwědectwj/ před každym

bez pochlebensšw/newinneho za
šlawage/winně° wšmšwma ma
ge. ¶ Tač čimj y každe štj wde/
žadněmu wnj nešahode/aby se ka
ždy ponjžil/swým bližnim tež mi

lošť čimj. ¶ Nezy Bratřimj
nešočil/dobře gedněch š dnušym

nosyl/každě teč geho maudrošti
šlawila š wreatšte milošti. ¶ A
gša Kralowššeho rodu/wywos
lil sobě chudobu/nemage šweho

dědicšw/bydeť š šatkať swau

w podujššw. ¶ Wrom tu čest
chwalu obdržal/še pozšate ne po
škapal/nezadal žemštych dēdic
twj/hledal Božjho Kralowššw

¶ Pln byl každe šprawednošti/a
wjnj wššj miloštiwosti/wrom ka
žeti za hějchj našse/wžal y šam w

wodil naše. ¶ Tuť wšše bylo do
šonale° w prawošti a w prawdě
dale° w žewnitřim wnitřim ži
wotu:nebyťot žadněho hějchu.

¶ Toť ten šmuž wnězj se žběhnu
ti/magi wššctni Boží Swatj/
za čš Bohem pošlaweny/ běžjz
křemj každy wěcnj. ¶ Aby w

Kryštu gša naležen/w žiwotě ge
ho byl špasen/ od wěcněho hne
wu Páně/ pšštel š wěcně Boží
šlawě. ¶ Šeb šdož čhtj byti špa

šeni/yakš gestj Boží wloženj/mu
ššj žiwot swáj měnitj/a Kryštu
podobni byti.

¶ Kryšte tač wnás přebý
wati/ten žiwot swáj wzdešawa
ti/ pošwěť wššeho y doškeny/š
šlawě šwe nám dopomáheť.

Šmny den po naroženj: š C iij

A

šprawugmež wšs
tini šiwu/Pána Ge
žu Krysta/wzdawa
gice mu wždy chwá
lu/neb wněm plnoš
lošť čimj. ¶ Nezy Bratřimj

nešočil/dobře gedněch š dnušym

nosyl/každě teč geho maudrošti
šlawila š wreatšte milošti. ¶ A
gša Kralowššeho rodu/wywos
lil sobě chudobu/nemage šweho

K iij

Litomyšl- O. Graudens

Grownánj Wýrn
a Včený Bratřj Českých /
který sebe sami Zákona Kristo-
wa giný paže Waldenský mi/gi-
ný Boleslawšgmi nebo Pišhar-
dy gmenugý/w
němž se ogegich oddělený, nestálosti a wr-
tkaivosti a některých bludných artyku-
lých wypisu ge 22.

K lepššýmu wyrozuměný w způsob
rozmlauwání pro sprostný Lid se-
psané a wúbec wydane škrze:

O. Wáclawa Šturma
z Feyna Horššowského.

Wytisštěno w Holomouci
Andresa Graudence / Bětha Pánie

M DLXXXII.

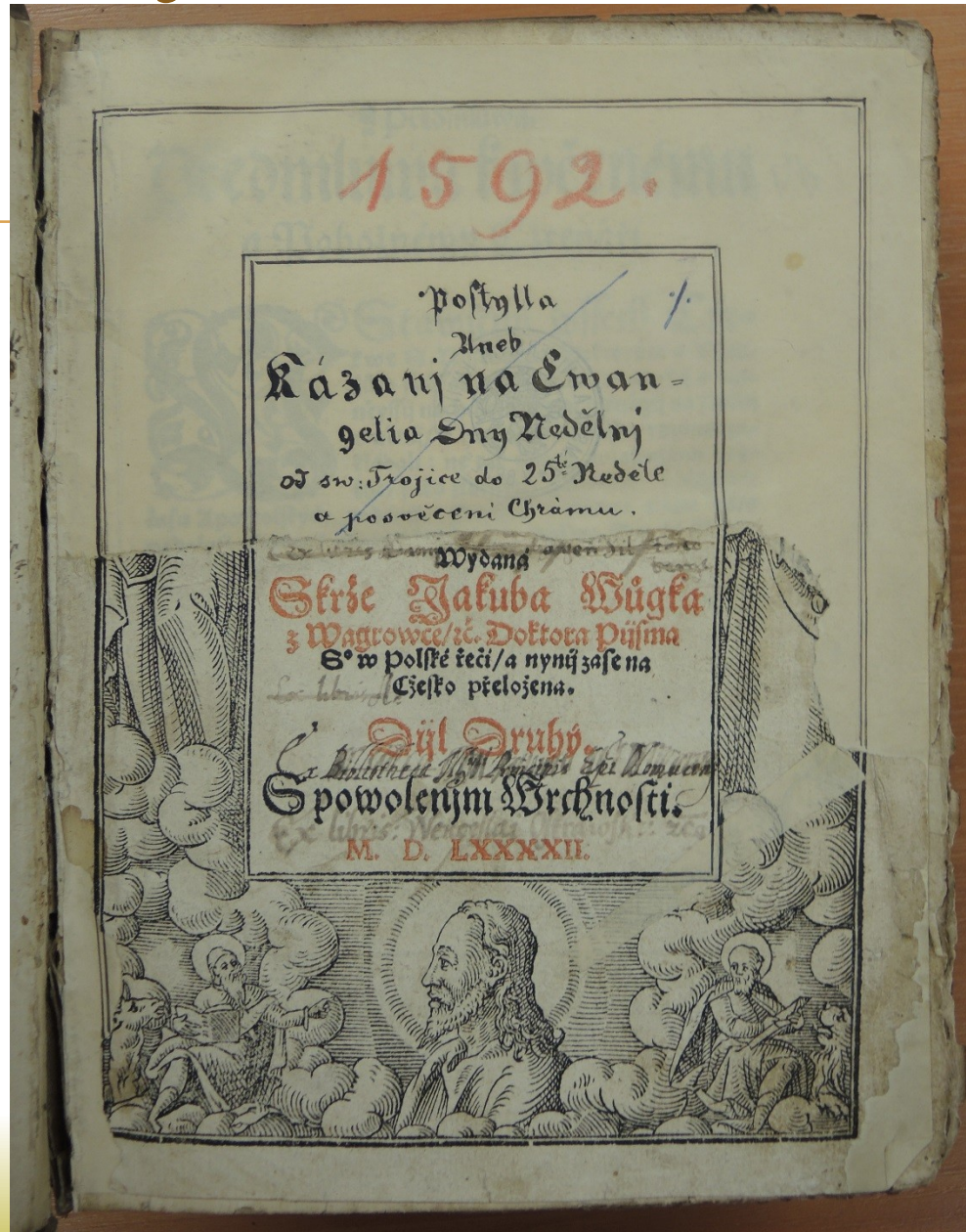
Litomyšl- O. Graudens

nij mnohých Osob. A my gich proto/ že z lidšeho v
stanowenij gšau nezamýtame/ Edyž se gediné gijmi pra
wde slauzj/ kteráž w Pjšmých Swatých zaklad swüg
má. Jakož y o těchto sluzebnostech w Pjšmých se na
lézá žc. Mázeli wěššj nestalost nad tuto/ při Bra
trůch wassjch nalezena byti/ newjm. Ueb při počátku
wyzdwiženij gednoty swé/ sedm Swátostj byti pra
wili/ a ty wšsecky Kněz weliký a Biskup swrchowany
Krystus Gežj's ustanowil. Potom neminulo tomu
Třidceti Leth/ hned tomu tuze odpjratj počali/ a pra
witi / že gšau toho někda nemluwili/ ani nepsali / ale že
wždycky gšau to zgewně wyznawali / žeby toliko dvě
Swátosti wšsem k spasenij potřebné Krystus Pán v
stanowiti ráčil/ gine pak žeby od Lidj/ z lidšeho vsta
nowenij ustanowené byly. Zase opet/prwe než Čty
řidceti Leth pomínulo wčiti počali / že žádný Czlowěk
Swátosti gest nevstanowil/ ano že ani vstanowiti ne
mohl a nemáje / než toliko sám Pán a Buh Krystus
Gežj's. A gestě mezy tjm nacházegj se Kancyonali
Bratrů wassjch/ w kterých též Sedm swátostj piigj
magj a byti prawj/ ano y z Pjšma S^o dowozugj /
Yako w Kancyonalu Letha Páně M. D. XLI. tiššer
ném w Starém Městě Pražském/ strze Pawla Sewe
ryna z Kapj Hory / w Pjšni o wšsich Swátostech/
w Listu G. xvj. w té Kancj pořad wyčjtajj wšsich
sedm Swátostj/ počna od Kětu S^o/ potom zawjra
gy takto : Sedmá swátost Olegem nemocných mazá
nij/ o němž S^o Marka prawj Čtenj/ kterak Apossto
lé mazali gšau mnohé nemocné. Jtě. Swatý Jakub
napsal/ že Edyby kdo z was nemáhal/ aby ten kněze zbo

ru Božjho powolal/ byt gey mazali nad nim se modli
li/ waz každý řeč geho/ modlitba wjry vzdrawij nemoc
ného. Tomu toliko nechťj/ aby ten Oleg od Biskupa
mocy slova Božjho poswěcowán byl / To yak rozu
mně činj děti sauditj mohau. O tom w též Pjšni tak
to piššj : Ale Olegem od Biskupa zaklínaným/ dopo
ruffenj často chowaným / poslednj mazánj / we čtenj
Krystowu nemá založenj. Ueb ani Krystus/ ani ge
Aposstolé/ vřawili gšau mazánj takowé/ Krystus ho
newydal/ ani požjwal / w tō nám zgewně přjklad dal.
Až potud w té Pjšni.

Třetj mluwice o mocy O mo
cy a
přis
benj
Swá
tošti
nestá
le wj
Swátosti a působenij gich w Czlowěku/ někdy pra
wij že Swátosti gšau žiwé / a že dáwagj nowy rod a přis
běnj hřjchůw odpustřenj/ a že gē ge Krystus na odpustře
benj hřjchůw wydal. A též / že hned weliký rozděl gest
mezy Swátostmi nowého a starého Zakona / O tom
w Spisu proti Lileckým/ w Listu xv. J: takto mlu
wij : Ueb kde gšte wy (totjž Lileckj) w spisu wšsem/
smysl swüg bez důvodu Pjšem Swatých položili/ že
by Swátosti byli mrtwé/ rodu nowého nedáwagjce/
a žeby toliko samo slovo žiwé bylo a znouu rodilo.
Tehdy my/ abychom při tom omýlenj wšse vřazali /
položili gšine smysl náš tento / že yakož slovo znouu
rodj a k spasenij přiwodj / tak y Swátosti spolu slo
wem to činj / w swém řadu a w mocy Krystowé. A
na to gšine y Pjšmo Swaté přiwedli / a ne na to žeby
Swátosti samy z sebe žiwé byly/ takto : Aposstol S.
Pawel mage ducha Krystowa přitom/ rozdělneho od
was starššjch z Hory Lylecké/ takto o Swátosti Kry
stowé/ totjž o Kětu k Týtowi w iij. ka. pišše : Spa

Litomyšl- O. Graudens

Litomyšl- O. Graudens

¶ Neděle Třetí

a proto nás tak milostivě přigýma, abychom všykni
 k spasení a blahoslavenství věčnému přicházeli. Pře-
 bližujeme se (pravým) k němu/opastě první nás život/
 strže pravé pokání: A napotom samau wuli jeho spra-
 wovati se hledme. Což gestli se od nás jakožto poslu-
 sných Otcy bude děti/ owšem je potom tež/ od milosti-
 weho Spasitele/ jako wěrneho Pastýře na jeho rama-
 nách/ do onoho věčného Ověnce, to gest Krá-
 lowství Nebeského/ přeneseni
 budeme/ **AMEN.**

¶ Neděle Čtvrtá po Swatě Tro- gicy/ Ewangelium Swateho Lukáše/ w VI. Kapitulo.

Neděle první po Swatém Duchu. **Bude**
 1116 na Pouti Trogicé

po Swatě Trogicy. XXVIII.

Bďte milosrdní/ jako y
 Otec wás milosrdný gest. Ne
 sudte/ a nebudete sauzeni. Nepo-
 tupágte a nebudete potupeni. Od-
 paufftegte/ a budeť wám odpustie-
 no. Dáweyte/ a budeť wám dá-
 no. ^{Mat. 7.}
 Njru dobrau aplnau a natlačenau a wreho-
 watau dadýt w luono wásse. Tauž zagýsté merau/
 kterauž měřiti budete/ bude wám odměreno.

¶ Powědel jim také y podobenství / ^{Mat. 7.}
 máže Slepý/ slepeho wěsti: wšak oba do yamy ^{Mat. 4.}
 vpadnau. Uenij Učedník nad Místřa/ Ale doko- ^{Jan 12.}
 naly každý bude/ budeť jako mīřt jeho. Což pak
 widýš mřwu w oku Bratra swého/ ale břewna kte-
 rež gest w oku twém ne znamenáš: A kterak můžes
 řicy Bratru swému/ Bratře/ nech ať wywrhnu
 mřwu z oka twého/ Sám pak w oku swém břewna
 newidýš: Pokryće / wywrz prwe břewno z oka
 swého/ a tehdy prohlédnes/ aby wyňal mřwu z o-
 ka Bratra twého.

¶ Wyklad.

Zje summau Cłowěku Křestianskému/ k spa-
 seníj toliko okřičti se a wvěřiti dosti není/ nybrž Pořadek
 nadto wyskřihati se od zleho/ otom gšme od pa-
 matky Swatě a nerozdílně Trogice/ až do dnešní
 Neděle sobě rozgýmali: A to příkladem onoho
 Boháče: Zase oněch pozwaných k Wěceri: potom oněch
 dneš

Litomyšl- O. Graudens

Antholitské Složy

a vysvětlení / na List a Psaní Pre-
dykantů Lutheránských / Sekty Ubiquitáské a
Profesorů Thubinských / kteréž k Řeckému
Patriarchovi do Konstantynopole poslali.

Nyni z Německé Řeči na Če-
štinu přeložené.

K tomu

Správa gista a pravdivá z Kon-
stantynopole od Jeremiáše nynějšího Patri-
archy / coby on y wsecky Cerkwe východní
siney Mleli o Articulích Konfesse
sy Aulspurské.

Edono Jh. mi ac R. v. s.

II. Thimot. III.

Nemaudrost gegich žgewna
bude wšem.

Wytifficené

S powoleným Wysocce Důstogného
w Bohu Otce / a Osvíceného Knížete a Pána / Pa-
na Martina Arcybiskupa Pražského / z.

w Litomyšli / Léta 1585.

u. o.

Litomyšl- O. Graudens

Předmluva:

Swatě paměti Otec S. Kzeboř/toho gména ríš.
Neyvyšší Biskup Římský/a Nášto držící Pa-
ně/Otcowšky se k tomu Městu naklonil/ Potlad
swág hogný otewěl/ a Darmi welikými ozdobil a
poctil/wyhledá wagíc takowau naklonnosti i při tom
Městu/aby jakož předesse wždycky w čistotě pra-
weho Naboženstwj trwalo/ tak aby ani na wěky
od společnosti Cýrkwe Swatě Křestianské Říms-
ské a Katholitské (bez kteréž gisté Spaseníj není)
se neoddelilo.

Tyto wšsecky wěcy mnau sa-
hauili / že tuto na pohledeníj chatrnu z prwotin
swých prácy Wassým milostem oddáwám a offe-
rugi/Pán Bůh wšemohúcy rač gi milostiwe k swé
cti a sláwe / k rozmnožení Cýrkwe swé swatě/ a
k spaseníj wšsech nás obrátiti. Týž Bůh Nebeský
rač Wassým milostem a wšsemu tomu Městu sla-
wnému dáti swé swatě požehnáníj/ milost/ pokoj/
a ducha setrwáníj / y prawu v wíře Swatě sta-
lost až do skonáníj.

Dán w Lithomyšli/ Den pa-
matný S. Wacslawa / nasseho milého Dědice
Českeho / Kterýž pro Wáru Katholitskú
neodporowal Krew swú wycediti/č.

Lětha 1585.

Gloza a Wenklad krát- ky/na List neb Psaníj Luteránských Predykantůw/ kterých se Vbiquitarij gménugů/Pro- fesorůw Chubinských/ kterých Patryarchowi Konstantynopolitánskému poslali.

O Byčeg ten se zachowáwá v wšsech Lidj / že
ptigmauce od někud Listy/ čie se neyprwe Tytul neb
Připis/ Potom pak Datum a podpis/ Neyposleze sa-
mý List. Ten pořádek také y já tuo zachowati chey w
glozyrowáníj Listu gednoho/ kterých Predykanti Luterán-
ských Chubingu / Sekty Vbiquitánské nedáwno poslali do
Konstantynopole k Kzeckému Patryarchowi / a ted nedá-
wno od tehož Patryarchy zase jim odeslano s podpisem
wlastných rukau týchž Predykantůw.

Připis neb Tytul toho Listu / kterých Predy-
kanti Sekty Vbiquitánské k Patryarchowi ode-
slali gest takový.

Neyswětěgššymu/ Welikomocnému / a Oswěćeně-
mu Knížeti a Pánu / Panu Geremiášowu Ar-
cybiskupu Konstantynopolitánskému/ Nowé-
ho Říma a wšsech Cýrkwíj Kzeckých Patry-
archu/ w ge° Swatě Kuce s wctiwošti k dodáníj.

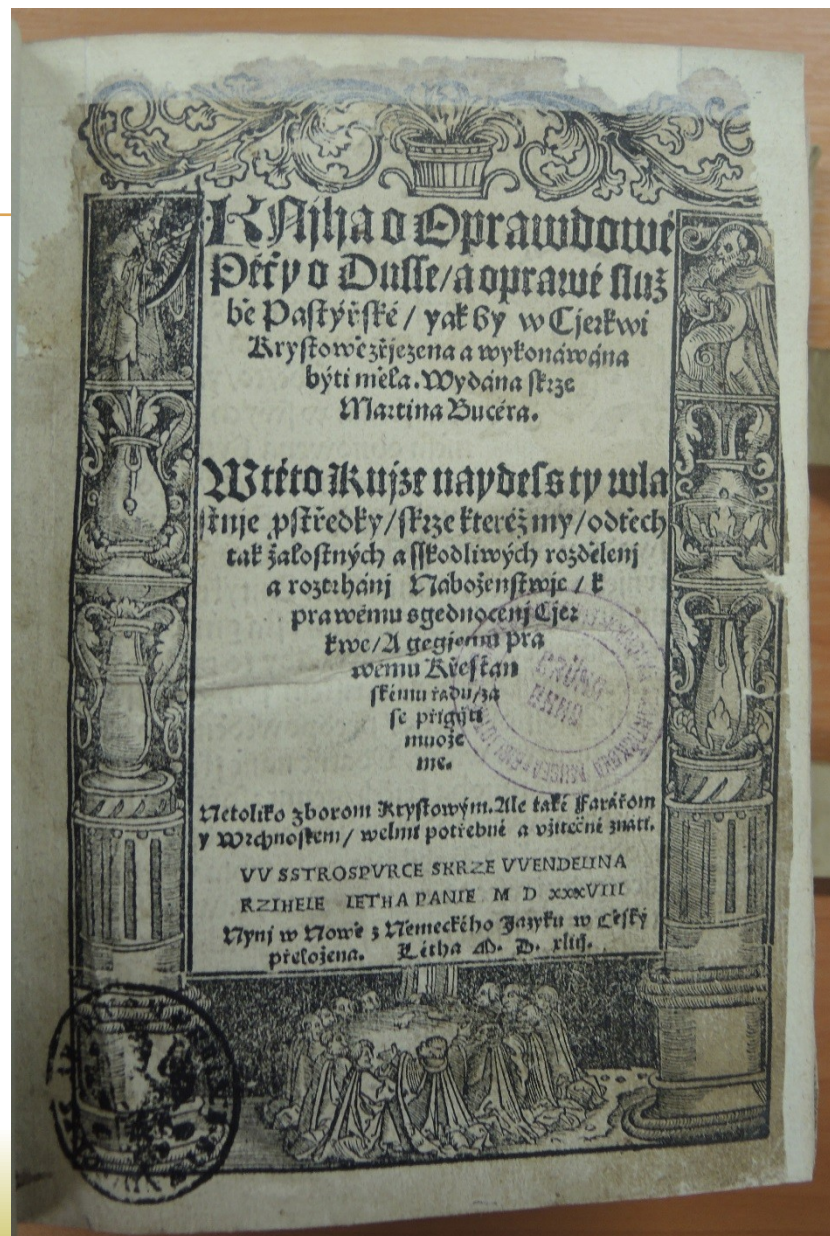
V Kři tomto Připisu / kterých Luterán-
ských Predykanti dáwagů a připisugů
Patryarchowi Konstantynopolitáns-
kému se nachází/ Neyprwe k bedliwé-
mu. wważeníj to slowo: Sanctissimo, Neyswětěg-
o

Mladá Boleslav

- ❧ Tiskařské zázemí Jednoty bratrské
- ❧ Předstupeň činnosti ivančicko-kralické tiskárny
- ❧ Část tiskařského materiálu z dílny Mikuláše Klauďyána
- ❧ Klauďyán působil jako korektor v Norimberku
- ❧ *Knihha lékařská* – Norimberk 1517
- ❧ *Mapa Čech* – 1517-leden 1518

Mikuláš Klaudyán

Mikuláš Klaudyán

Knieba lékařská kteráž slo-
že berbarzta neb zelínarz:
z velmi vziteczna: z mno-
hých knieb latinských,
y skuteczných pra-
cích z vybrana: po-
czina se stia-
stnie.

Mikuláš Klaudyán

ratolestech syroty & Trzewdawie podobne. Prut ma wysoky. yako Wlasly kopr. smnodymi ratolestimi. A swrchu okrublosti ma. yako Kopr skwitem. a semenem.

Mocy prwnie zabrziewa. natrzetiim stupni a lassy nadruhe. Horzkosti swu Enora korzene zacpanie wnitrznie otwiera. Moc s talowem. a s wlkostimi lepymi kosmatymi hrubostmi zene. Moc swu zwlasstnie gedowatostem odpiera. Anaranu z wstiniu hada sstiera pawauka. sstnie wcedy wlozony korzen. wen ged tahne. Tez y blizy moenie a pryskayze. Tu bylina Gellen gi. kby ma roby swory. Protoz roh Gelenie ma moc ged zabanieti.

Koho wytekly pes vkausly. Warziti korzen s semenem. ato piti. przi poczektu neli by se wedy strachowal. Dusst no kasslawy. natrageti Enory korzene Gelenie. Horze Boblu zazworn. Anglic. A toho nane. coz by wozel trzmi prsky zapigeg piwan.

Capitula. CIX.

Essier Arabsky.
Draguntea. Latine Scytaria. Niemecky winterbliz. Wiesly a mansse. Wiesly slowe Aaron ale mocy prudsky. wlelych roske. Listi obssierne trogerohe. prut zaharwy. swrchu go brozen s zmy czerwonymi. Oniem dale plati se bude. T. twarz Swa eho Jana.

Wiesly nahorach roske menssym listy. prut s ratolestimi. dwogeloketni chuti ostre a horzke. obniwoho przirozene. Moc sstieragicy. prostupagicy. prwnitragicy. wstieragicy. wyslechuuy. hrubo y lepko wlkosty. wprsedch znych zed zabudch gest. zacpanie yater sse zmy ledwly otwiera. Rany wozed y sle roz gladawey wno se wzoredowani. ne

chistoty a postworny tiela. stiera. sstini li chistiy. Narostliny ziera wno se. a wstrzewach studeno wlkosty. rozpan. stie a wyhanie.

Capitula. CX.

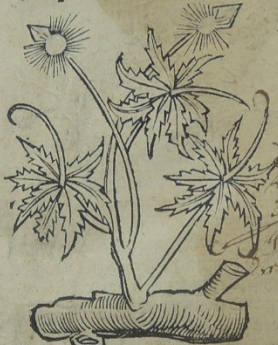
Chelice Wlaska.
Latine Druscus. Gest sstrome. me. bodlaw. mnohe ratolesti wydawage. s yahodami czerwonymi. podobnymi. k Trzessniem. Geho

Zist.

XXXVIII.

zpuosob gest. mezy horzkosti a studenosti. wprost rzodu polozeny. Ale korzen ehorkosti nachyleny. Korzene a semene wolekarsstwie wstiwagi. w napogi s currem przigacy. dussnosti napomaha. kamen lomi. a wen gezy zene. Dienohorkosti y zensku nemoz wywodit. Prach Korzene gehu. rany hogie. a sawiera.

Capitula. CXI.

Adie korzen cze
sky. Latine Biforta. Niemecky Loterwurz. Dwoogig gest. Gedna slowe natrzni. a latinie Tormentilla. a nebo Consolida rubea. Wlelych roske. korzen ma yako palez czerweny. skosmatymi. Ratolesty tonke ssticzkem malym. nafedmero rozrzeszanym pausstie. Kwietczko zlute. Korzen treply swrastugicy. A protoz sawdie se byti. przirozene studeneho a sucheho. zemnateho. natrzetiim stupni.

Gina gest. gestio ma listy dlube sstiroke. blade yako Kony sstiewit. Ale listy swrchu zelene. a zespod pobielawne. Prantie wysoke loketnie. a swrchu kwietu podobnate. bielofy. wchomaci. kuzwysly ma. ho prsu wydawa. Zko

rozen weliky stoczony nacerwony. yako Kosatez czerweny ma. A nalukach yomieslech moltrych roske. korzen tak. treply. A tak obadwa. gsu mocy y przirozenie gednostayneho. Tez. Natrzni. za da se byti trep zeggly.

Moz gegich druba gest. swieragicy. prwodachy. wtrwzugicy. a posylngicy. plodu. aby se mohi donesti. Wsecky roky krew budco sstzerwone zenske. ranne. zno. a gine. s bielke smieseny prach. a Gum arabicum. a oblozena tiem miesta swaluge.

Wuoctie s Boriandrem. Korzen warzeny. a tiem horkym to penice polita. a nazaludek wlozena. Dawenie z horzkosti. A zmdloby zaludka przysle zastawuge.

Wwinie czerwenem. s Benedyktem warzeny. s studenosti tracenie zbu. ene. wklada. Tez tiem aby to penice polita. a nazaludek wlozena. aby byla.

Abym zena donesla plod. brzicho doley sly. kwozdwym olegem mazati. a prachem posypati. A nato miechyrz suchy. Wepzrowy wloziti. y prziwazati. nanez.

Rany swaluge suchosty swu. y krew swawuge. wysussuge. hnilofy. Diewo. nie prachu gehu. wmor. Srdce. zachowawa. odnakazenie. s miesy. s horzke. a s Kutu. wwinie przigimati. obogi korzen. Penotrze hogi. a swaluge. proclucy. wpykly. wloziti. Warziti. a przipawowati.

Capitula. CXII.

Adie Trank
sky. Latine Ditta aurea. 3ky. Haydnisch Wkraut. Wba. ech. a wlelych roske. Rzen kosmaty. sstery. prut puol drube. loketnie. tenne. unawosly. swawowiet. zlute. o to

Náměšť nad Oslavou

Nekatolický knihtisk:

Kašpar Aorg, 1533

Jan Pytlík a Matěj Pytlík z Dvořiště 1533-1535

Po smrti tehdejšího majitele panství (Václav Meziříčský z Lomnice) další tiskařské aktivity nepokračovaly

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská - 1562-1578 (Ivančice), 1579-1619 (Kralice),
1629-56 (Lešno)

Pod ochranou Pertolda z Lipé a jeho manželky Zuzany z
Boskovic

Před etablováním tiskárny kontakty s ideově spřízněnými
tiskaři – Kašpar Aorg, J. Günther, Mikuláš Klaudyán, P.
Olivetský z O., Alexandr Oujezdský, Pavel Severin, a s
tiskaři z německy mluvících zemí

Po roce 1547 přesun bratrských tisků z Čech na Moravu,
ovšem zakázka na Šamotulský kancionál směřovala do
Polska (1560-1)

Část vybavení koupena od Oujezdkého, tiskárna zřízena na
popud Jana Blahoslava v jeho sídle - Ivančicích

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tisky kvůli utajení neopatřovány úplnými impresy

Těž používán papír bez filigránů

Tiskaři – Václav a Zachariáš Solín (Ivančice), Samuel Silvest a Václav Elam (Kralice)

1620/1621 byly Kralice přepadeny a vyplněny císařským vojskem, tiskárna byla r. 1622 ukryta v zámku v Náměšti nad Oslavou, 1629 převezena přes Přerov do Lešna

V Lešnu se nemusela skrývat, pod správou JAK byla přičleněna k bratrskému gymnáziu

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V době moravského působení tiskárna pracovala jen pro vnitřní potřebu jednoty

Jediný text určený širšímu publiku – Vyznání víry svaté katolické všech tří stavů Království českého ... pod obojí přijímajících (Kralice? 1608)

Průměrně tiskla 4 a v Polsku až 10 titulů ročně

Ivančice – 17 titulů

Kralice - 70 titulů

Lešno – 160 titulů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Jednotlivá vydání, i když nesou stejný název, se liší textově i typograficky

Vedle „velkých“ vydání bible a kancionálů bývala pořizována i cenově dostupnější vydání

Pro šlechtické mecenáše vznikaly „bibliofilské“ exempláře

O nákladu máme jen minimum zpráv, např. 1. díl Kralické šestidílký měl náklad 2000 exemplářů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tiskárna disponovala patrně jen 1 lisem, písmo bylo odléváno zřejmě přímo v tiskárně

Ediční plán:

Hlavními díly bible a kancionály

Na dalším místě apologie, konfese, modlitební knihy, perikopy, postily, literatura liturgická, pastorační a vzdělávatelská

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Nový zákon (v Blahoslavově překladu z řečtiny; Ivančice 1564 a 1568, nová redakce Kralice 1593-1954, 1596 a 1601)
- Šestidílná Bible česká (Kralice, 1. 1579, 2. 1580, 3. 1582, 4. 1587, 5. 1588, 6. 1593-4)
- Žaltář Davida svatého (Kralice 1579 a 1581)
- Jiřík Strejc Zábřežský: Žalmové aneb Zpěvové stavého Davida (Kralice 1587 a 1598)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Jednodílní Bible česká (Kralice 1596 a 1598)
- Biblí české díl šestý totiž Nový Zákon (Kralice 1601)
- Rejstřík Písem svatých (Ivančice 1563, Kralice 1597)

Liturgické příručky:

- Služba křtu svatého (Kralice 1580)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Písně duchovní evangelitské (Ivančice 1562-64, po 1564?/69?, 1572, 1576, 1577?, Kralice 1579?, 1581, 1583, 1587, 1594, 1598, 1602, 1615 a 1618)
- Micheil Weiße: Kirchengeseng, ... (Ivančice 1566, Nürnberg 1580, Kralice 1606)
- Písně pohřební (Kralice 1586 a 1615)
- Rejstřík písní duchovních (Ivančice před 1579?, Kralice před 1599?)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Obrana mírná a slušná kancionálu bratrského, ... (Kralice? 1588)
- Řeči Boží (Kralice 1592?, 1597, 1604 a 1616)
- Rejstřík ... Řečí Božích (Ivančice 1563, Kralice 1615)

Postily:

- Ondřej Štefan: Výklad řečí Božích (Ivančice 1575)
- Jan Kapito: Postila, tj. kázání, ... (Kralice 1586)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Modlitební knihy:

- Modlitby, kteréž v suché dny v shromáždění svatých říkány bývají (Kralice 1609)

Školní učebnice a domácí příručky:

- Katechismus (Kralice po 1594?, 1604, před 1609 a 1615)
- Začátkové učení dítek křesťanských (=prvouka, Kralice 1613)
- Summa der christlichen Lehre ... verdeutsch (Kralice 1619)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Konfese:

- Počet z víry (Ivančice 1564, 1574 – čtyři odlišné verze – Kralice 1607, 1608)
- Matouš Konečný: Pravda vítězí, ... (Kralice 1614)

Vzdělávatelské a mravně-výchovné publikace:

- Jan Blahoslav: Musica, tj. Knížka zpěvákům, náležitě zprávy v sobě zavírající (Ivančice 1569)
- Evangelia anebo Čtení svatá, kteráž slovou pašije (Ivančice 1571)
- Naučení mládencům k službě ... církvi se oddávajícím (Kralice 1585 a 1609)

ŘEČI

žj: Kteréž se we dny
Nedělnj, Slawnosti w
roční, w Středy a Pátky, y někte-
ré Swátky, w shromážděních Chr-
stianich, pro základ slůbů slova Bo-
žjho, gednomyslně čítawagi a woswěccugi.

Wydané, Leta Páně

M. DC. XVI.

† 1 Petr. 2. 11. †

Mluwsi křow Chrstian, wšněm
gako řeči Božj.

† Řiman. 12. 6. †

Prorocw, t. kázani, at gřl
poblé prawibla wřny.

W

So. Mich. iij. ob j do vj.

Nede: II po S. Ero:

N. Iza. xv. od vj do tonce

W. Lut. xviij. od xvj do xxv

N. j Jan. iij. od xii do xv:

aneb. ij Kor. ix. ceta.

Po. Zalm Exxij cely.

B. Iza. xv. od xij do xij

St. j Kor. xij. od xij do t.

G. Zalm Exxij cely.

Pa. j Jan. i. ob j do pal vij.

So. Zalm. xxij. od xxvij do t.

Ne: III po S. Ero:

N. j Mog. iij. ob j do xvij.

W. Lut. xv. od j do xij

N. j Petr. v. od vj do xij.

Po. Zalm xxvij cely.

B. Pysl. j. od r. do xv.

St. Judas od w. j do xv.

G. Ger. ij. od xvij do ton.

Pa. j Jan. iij. ob vj do xij

So. Soso. iij. ob j do r.

Ne: III po S. Ero:

N. Iza. xlv. ob j do xij

W. Lut. vj. ob xxxvj do xlviij

N. j Kor. iij. ob j do vj.

Po. Mat. x. ob j do xxvij

B. j Kor. ij. ob j do r

St. Xim. f. ob xij do xij

G. Zyt. j. ob v do tonce

Pa. j Kor. ij. ob j do xv

So. Amos vij. ob xij do xvij

Nede: v po S. Ero:

N. j Za. xij. vij do tonce

W. Lut. v. ob j do xij

N. Iak. j. ob xvij do xxij

Pa. Kolos. iij. ob xvj do xxvij

B. Iza. lv. ob r do xij

St. ij Kor. iij. ob j do vij

G. Efej. iij. ob j do xij

Pa. Eje. xxvij. ob j do xvij

So. Etn. vj. ob iij do xij

Ne: VI po S. Ero:

N. Berem. xxij. ob xxxj do xxxv.

W. Mat. v. ob xx do xxvij

N. Xim. vj. ob xij do ton

Po. v Mog. xxij. ob ix do xvij

B. Za. lxxij. ob xx do xxvij

St. Eje. xxxvij. ob xij do t.

G. Zalm Exxij od vij do t.

Pa. Zid. vij. ob vj do ton.

So. Gal. vj. ob xij do t.

Ne: VII po S. Ero:

N. ij Mog. xxj. ob xij do xvij

W. Mar. vij. ob j do r

N. j Kor. j. ob j do xvij

Po. Zid. ix. ob j do xij

B. Gal. iij. ob xvij do t.

St. j Kor. j. ob r. do xvij.

G. j Kor. xj. ob xvij do xxvij

Pa. j Kor. r. ob xvij do xxvij

So. Lut. xvij. ob xvij do xvij

Ne: VIII po S. Ero:

N. Ger. xvij. ob xvj do xxvij

aneb. Ger. xxxvij. ob xij do t.

W. Mat. vij. ob xv do xxvij

N. j

N. ij Petr. ij. ceta.

aneb. Filip. iij. ob xvij do t.

Po. Efej. xxij. ob xvij do t.

B. Berem. xx. ob j do xvij

St. ij Timotij. ob j do xvij

G. Malachias ij. ob j do r

Pa. Mat. xvij. ob j do xvij

So. ij Kralow. xvij. ob xvij do t.

Nede: IX po S. Ero:

N. Izaas xxvij. ob j do ix

W. Lukas xv. ob j do r.

N. j Korin. xv. ob j do xij

Po. Zalm lxxvij cely.

B. Berem. xvij. ob v. do ix

St. Lut. xij. ob xij do xvij

G. Zalm lxxvij cely.

Pa. j Timotij. ob xvij do t.

So. Kolos. iij. ob xvij do t.

Nede: X po S. Ero:

N. Beremias ix. ob j do xvij

W. Lukas xij. ob xij do t.

N. Ximan. xj. ob xij do xvij

Po. ij Mogij. xvij. ob xvij do xvij

B. Berem. xxx. ob xv do ton

St. Zidam xij. ob j do xvij

G. Amos ix. ob j do xvij

Pa. Mat. xvij. ob xij do xvij

So. ij Kralow. xvij. ob j do pal xvj.

Nede: XI po S. Ero:

N. Iza. xxvij. ob xvij do t.

W. Lukas xvij. ob ix do xv

N. Iakob j. ob xvij do tonce

E j.

Po. Beremias x. ob j do xvij

B. Josue xvij. ob xvij do xvij

G. Malach. iij. ob vj do t.

G. Ximan. xvij. ob xv do ton

Pa. Kolos. ij. ob xvj do t.

So. Iak. ij. ob xvij do xvij

Nede: XII po S. Ero:

N. Zalm lxxvij cely.

W. Mar. vij. ob xvij do ton

N. Xim. vij. ob xvij do tonce

Po. Iza. xxx. ob iij do t.

B. Ij. lviij. ob pal xvij do t.

St. Zalm. l. cely.

G. Iza. xxxvij. ob ix do xvij

Pa. Lukas vj. ob xvij do xv

So. Job ij. ob j do tonce.

Ne: XIII po S. Ero:

N. Zalm xv cely.

W. Lut. x. ob xvij do xvij

N. Ximan. iij. ob j do xvij

Po. Zalm lxxvij cely.

B. Zalm lxxvij cely.

St. Streda Moditebnj.

Zalm lxxvij cely.

G. Zalm lxxvij. ob xvij do xv

St. Patek Moditebnj.

Zalm lxxvij cely.

St. Patek se tohs tehodne

dnove moditebnj netrefite

istti se mijs

St. Izaas lxxvij ceta.

Pa. j Zalm. Exij lxxvij ceta.

So. Zalm lxxvij. ob j do xv.

Nede: XIII po S. Ero:

N. Zalm lxxvij cely.

W. Lut

První

Zákon / wno
wé do Čestiny
přeložený.

Leto Páně 1564

ráhli Jan 16. a. *Ale toto wosceko wám wám progμένο mé: nebo neznajz toho genz mne poslat: ~
 ma. 4. c. *Kdybych byl nepřítel a nemluvil
 5. d. gim/hřichuby neměl: ale nyní wýmluwiy ne magi zhišchu swého. Kdož mne nenáwidj y
 7. a. otce mého nenáwidj: *Bych byl štuttáwo ne
 10. g. čiml mezymi gichžto žádný giný nečiml/hřichuby neměl: ale nyní sau y wideli y nenáwi
 Salm 34. c. deli y mne y otce mého. Ale aby se naplnila
 68. a. řeč kteráž wžátoně gegich napsána gest: *Je
 Jan 14. d. wnenáwidjti mēli mne darmo.
 16. a. *Když pak při gde wěšitel/ťteréhož Já
 Skut. 2. a. posli wám oduce/duch prawdy/ťterýž od
 5. f. otce pocházýžtení swēdectwój wydárwati bude
 Skut. 1. b. omne: ano y wyšwēdectwój wydárwati budeš
 2. e. te* nebo odpocáttu sem nau gste.
 Skut. 1. d. swēdíte

Kapitola XVI.

Jan 9. d. **U**to mluwil sem wám abyšste se nezhoršili. *Wypowědij wás řestkol: wano ř přigde čas je wšestlý kdož
 12. f. wás mordo wati bude/ doinnj wati se bude/ ř
 ř hromáž: je tjm Bohu slauj. *A toj wáinj wám/ pro
 denj swých to je nepoznati otce ani mne. *Ale toto mlu
 wylaučj wil sem wám/ abyšste řdyž při gde ten čas/
 ř Skut. 9. a. rozpomenuli se nato/ že sem Já[to před]po
 ř nastáwá wēděl wám. Zohoto sem wám społáttu ne
 * Jan 15. c. mluwil/ neb sem byl swoami ~
 1. Kori 2. b. *Nynj pak gdu k tomu kterýž mne poslat/
 Jan 13. c. a žádný žwás neptá se mne kam gdeš. Ale je
 14. d. sem wám tyto wěcy mluwil/ žámutek napl
 nil

nil řdce wáše. Já pak prawodu prawojm wám / že gest wám wšitečné abych Já odšel. Nebo neodegdulit/wěšitel nepřigde k wám. *A pakli odegdu/posli ho k wám. A oně
 přigda trestati bude swēt zhišchu a žsprawedl
 nosi a žsaudu. Žhišchu žagistě/že newěj w
 mne: a žsprawedlnosti/že ř gdu kotecy a giž wj
 ce newjřte mne. Žsaudu pak/žet knj je tohot o
 B swēta giž gest odsaujeno. Gēstěřřbych mēl
 mnoho mluwiti wám/ale nemjžete snēsti ny
 nj: ale řdyž při gde ten Duch prawdy/řwēz
 deč wás wewšelikau prawdu. Nebo nebude
 mluwiti sám od sebe / ale cožkoli wšlyšji toj
 mluwiti bude: ano y budaucý wěcy žwēsto
 wati bude wám. Oně mne oslawj/ nebo žmé
 ho wējme a žwēstuge wám. *Wšestko což o
 li má otec mé gest. Protož sem řekl/že žmého
 wējme a žwēstuge wám: ~
 ř *Mia: Jan 3. d.
 ličko a newjřte mne/ a opēt maličko a wjřte
 mne/ nebo Já gdu kotecy. W řekli[nekterj]ž
 ředlnjku geho mezy sebau/ Co gest to ř je pra
 ř wj nám/ Maličko a newjřte mne/ a opēt ma
 řkož ličko a wjřte mne? a je Já gdu kotecy? Protož
 prawili/ co gest to je prawoj maličko? newjme
 ř co prawoj. W poznal Gejšs že se ho čhtēli o
 ř tazati: y řekl gim/ Otom tjšete mezy sebau je
 ř sem řekl/ Maličko a newjřte mne/ a opēt ma
 ř ličko a wjřte mne. Amen amen prawojm wám
 ř žetplakati a ř wšliti budete wy/ ale swēt se bu
 ř * Žai. 26. c.
 ř de rado wati: wy pak se budete imautiti/ ale
 ř žámutek wás obráttj se wradost. * Žena řdyž řauš
 ř ods ř žámutek má/ nebo pšška hodina gegj: leš
 ř ale
 ř Duj.

Lut 13. 2
 Jan 14
 w 15. d.
 ř odch
 ř Jan 12
 w 14. d.
 Koloc.
 ř mām
 ř Jan 14.
 ř
 ř 5
 ř 6.
 ř 6. a
 ř del
 ř 4. a
 ř 14. c
 ř 6.
 ř 22.
 ř nau
 ř a. 7.
 ř 0. a.
 ř are. 2.
 ř ut m.
 ř 3ge.
 ř 19. c.
 ř židu.
 ř wme

Starý

Zámlowé

neb

Zpěwowé swatě

ho Dawida, kterýchž

Cyrkeu swatá y stará y

nowá při službě Boží, twi-

bec y ginde obzvláště wzdcky s mno-

hým prospěchem wžíwala, w rntmo C. e. l. e.

nyj w nowé wloženi, a w způsob zpi-

wání e wzdělání čistého nábožen-

stwí práwě slaužící s for-

mowání od

G. S. Z.

1. 5. 9. S.

Moc geho zneyte
 Mezy národy
 Na zemi wssudy;
 Wssak y ti swěta
 Slawná Knížata
 Zběhnau se k Bohu
 Abrahamowu
 Wnt s lidem geho
 Ctílt samého,
 Neb on sřicem swým
 Wssem wssudy zemím
 Gsa sám ochránce.
 Nad swěta zpráwce
 Wssecky gest wyšši
 Y neymocněšši:
 Zwiweytež Bohu
 S radostj mnohau rč. werš 6.

Žalm XLVIII.

Magnus Dominus & lauda.

Hospo

Dspodin wssj chwály
 hodny, W swě wssudy sláwě ač
 zgetony, Wssak se wnj neywjz zná-
 ti dáwá, Na swě hoře kdež wždy
 zůstáwá; Ny w krásném polože-
 ni, Hora Syon na zemi, K pūk-
 noš

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V Lešně se tiskárna otevřela vnějším zakázkám

Vydávala tisky latinské, polské, české a německé,
určené exulantům a tajným nekatolíkům v Čechách a
na Moravě a polskému publiku

Vyšlo zde cca 40 titulů děl JAK